

Podiumkunsten

Dans

		Aangevraagd	Geadviseerd <i>Bedragen in euro's</i>
Club Guy & Roni	Groningen	2.081.585	2.081.585
Introdans	Arnhem	3.683.500	3.683.500
ISH	Amsterdam	1.963.050	0
Nationale Opera & Ballet	Amsterdam	8.753.900	8.753.900
Nederlands Dans Theater	Den Haag	8.210.701	8.210.701
Scapino Ballet Rotterdam	Rotterdam	2.208.832	2.103.044

De categorie

Op grond van artikel 3.14 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid biedt de Culturele basisinfrastructuur (BIS) plaats aan vijf instellingen met als kernactiviteit het verzorgen van dansrepertoire. Voorwaarden die hierbij gelden zijn dat de instelling:

- een substantieel deel van haar voorstellingen realiseert op een podium dat meer dan 400 zitplaatsen heeft in de regio of de gemeente waar de instelling haar standplaats heeft;
- haar activiteiten verspreid over het jaar realiseert;
- voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk is van één maker of een groep van makers van dans; en
- een beleid voert dat talentontwikkeling bevordert.

Er kan aan ten hoogste vijf instellingen subsidie worden verstrekt, waarvan:

- één instelling voorziet in een voor Nederland onderscheidend grootschalig repertoire op het gebied van ballet in een internationale context en zich richt op een groot landelijk publieksbereik;
- één instelling voorziet in de verzorging van grootschalig, onderscheidend modern dansaanbod in een internationale context;
- één instelling voorziet in de productie en distributie van grootschalig, onderscheidend dansaanbod en in de productie en distributie van jeugddans; en
- twee instellingen die voorzien in de productie en distributie van grootschalig, onderscheidend dansaanbod.

Op grond van dit artikel wordt per kernpunt aan niet meer dan één instelling subsidie verstrekt.

Adviezen

De raad heeft in totaal zes aanvragen ter beoordeling voorgelegd gekregen. Vijf instellingen ontvangen op dit moment BIS-subsidie: Het Nationale Ballet (als onderdeel van stichting Nationale Opera & Ballet), Nederlands Dans Theater, Introdans, Club Guy & Roni en Scapino Ballet. Ook ISH heeft een aanvraag ingediend. Deze instelling opteert voor een BIS-positie in het onderdeel van het artikel op basis waarvan momenteel Club Guy & Roni en Scapino subsidie ontvangen. De raad adviseert vijf aanvragen te honoreren: Club Guy & Roni, Introdans, Nederlands Dans Theater, Scapino en Het Nationale Ballet. De raad is positief over de aanvraag van ISH, maar adviseert na afweging deze instelling niet op te nemen in de BIS (zie 'Afwegingen').

Behalve bij de producerende instellingen in de categorie Dans is het genre dans ook op andere plekken in de BIS vertegenwoordigd, namelijk in de categorieën Festivals, Jeugdpodiumkunsten en Ontwikkelinstellingen. Zie hiervoor de betreffende adviezen.

Algemene indruk

De kwaliteit van de Nederlandse BIS-dansgezelschappen is hoog, het vakmanschap van de choreografen en de virtuositeit van de dansers is van wereldniveau. De gezelschappen bieden het publiek met hun voorstellingen een brede variëteit aan stijlen en danstalen. Dit blijkt ook uit de hoge bezoekcijfers. De instellingen zijn van grote waarde voor de artistieke ontwikkeling van de dans.

De gezelschappen hebben, mede dankzij ruimhartige overheidssteun, de jaren die door de coronacrisis werden getekend overleefd. Waar de wereld meermaals op slot ging, toonden zij zich creatief en wendbaar en zorgden ze ervoor dat danserslichamen getraind bleven en dat zij publiek konden bereiken, al dan niet digitaal. De raad ziet in de plannen voor de komende periode dat de dansinstellingen over het algemeen een terugkeer naar hun basis en hun kernwaarden beogen. Bij NDT vertaalt dat zich bijvoorbeeld in het versterken van de focus op de totstandkomingsprocessen van voorstellingen. Bij andere instellingen is te zien dat er relatief veel hernemingen op het programma staan, en dat bestaande samenwerkingen veelal worden voortgezet. Deze focus op de bekende kwaliteiten en bestaansredenen zijn begrijpelijk in het licht van de uitdagende voorbije jaren. Tegelijk streven de instellingen naar nieuwe ontwikkelingen op artistiek-inhoudelijk gebied en is hun focus op actualiteit groeiende. De raad verwacht dat de instellingen in de komende periode weer meer artistiek risico durven te nemen en dat de artistieke positionering meer centraal komt te staan. Hij ziet hier naar uit.

Ook in de wijze waarop de artistieke leiding is ingericht is een grote bandbreedte te zien onder de BIS-dansinstellingen. Bij NDT is de keuze gemaakt een artistiek directeur aan te stellen die functioneert als curator van het programma. Een gezelschap als Scapino kiest daarentegen juist voor een artistiek directeur die de meeste voorstellingen zelf creëert. De keuze die een instelling hierin maakt is van grote betekenis en invloed op die instelling

en haar profiel. Wat de gemaakte keuzes gaan betekenen en hoe deze ontvangen zullen worden door het publiek heeft gedurende de komende subsidieperiode de volle aandacht van de raad.

Over het algemeen is sprake van een hoopgevende en belangwekkende beweging naar meer *empowerment* van de dansers bij de verschillende instellingen. Zij gaan een grotere rol spelen als makers bij de totstandkoming van voorstellingen en fungeren niet langer louter als instrument voor de vertaling van de artistieke ideeën van de choreograaf.

Er is in de aanvragen veelal voldoende aandacht voor de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code. De omgang ermee is per instelling verschillend en de aandacht hiervoor bij de een meer intrinsiek gemotiveerd dan bij de andere. Diversiteit en inclusie is bij Club Guy & Roni bijvoorbeeld dermate in het dna verankerd dat aan deze code, vooral op het gebied van culturele meerstemmigheid, op een natuurlijke manier invulling wordt gegeven. ISH werkt, onder meer door bijzondere samenwerkingen, aan verbinding tussen hiphop en andere kunstvormen. Mooi is de manier waarop Introdans zich richt op ‘empowerment door dans’, bijvoorbeeld door te werken met dansers die, mentaal of fysiek, afwijken van de norm.

Ook voor het thema sociale veiligheid, een van de kernwaarden van de Fair Practice Code, hebben de instellingen veel aandacht. Juist in de danswereld is dit van zeer groot belang. Het rapport ‘Schaduw dansen’, het onderzoek naar de cultuur, aard en omvang van grensoverschrijdend gedrag in de danssector, bevestigt dit belang.^[1] Naar aanleiding van het rapport reflecteren de instellingen in hun aanvraag op zaken als het implementeren of herzien van gedragscodes en het doen van onderzoek naar psychosociale arbeidsdruk.

Afgaand op de aanvragen krijgt het publiek over het algemeen een centralere rol. Het wordt bij een aantal van de instellingen zelfs op een of andere manier betrokken in het maakproces van voorstellingen. Scapino wil dit bijvoorbeeld gaan doen tijdens salons, waarbij haar pand wordt opengesteld en het publiek een preview krijgt van de schetsen, kostuumontwerpen en prototypes van komende voorstellingen en hierop feedback kan geven. Club Guy & Roni werkt ook met een open houding en betreft haar achterban bij de totstandkoming van voorstellingen. Hierbij wil zij in de toekomst ook het nieuwe digitale platform ‘Venues of the Future’ inzetten. Dit zijn interessante voornemens om het publiek meer te betrekken bij de ontwikkeling van nieuwe producties.

De instellingen worden over het algemeen (zeer) goed bezocht maar er liggen duidelijk nog grote uitdagingen in de verbreding van de samenstelling van het bereikte publiek. De zalen zitten vaak vol, maar een brede vertegenwoordiging van de samenleving in de theaters speelt een belangrijke rol in het toekomst bestendig houden van de sector. De raad kijkt in dat licht uit naar de manier waarop de nieuwe kleine zaal van Het Nationale Ballet, Studio Boekman, van invloed zal zijn op innovatie en experiment binnen het gezelschap en op het publieksbereik. In de plannen van de instellingen valt op dat marketing

en publiciteit minder aandacht krijgen dan wellicht gewenst met het oog op het bereiken van een nieuw publiek. De raad mist hier vaak innovativiteit.

De digitalisering die aanvankelijk noodgedwongen in een stroomversnelling kwam door de coronacrisis, wordt in een aantal plannen verder ontwikkeld, bijvoorbeeld ten behoeve van publieksbenadering. De omgang met digitalisering verschilt per instelling. Die ruimte mag er volgens de raad ook zijn: hij juicht een bewuste keuze toe, ook als dat betekent dat een instelling minder op digitalisering inzet. Digitalisering kan op allerlei manieren gebruikt worden om afstanden te overbruggen en de toegankelijkheid van kernactiviteiten te vergroten. NDT werkt samen met ITA en Holland Festival aan een digitaal theater, onder andere met steun van Cultuurloket DigitALL. Digitalisering biedt ook mogelijkheden voor archivering: zo ontwikkelde Introdans een digitaal dansarchief en wordt bij Scapino samen met Rotterdamse partners stevig ingezet op het vergroten van de beschikbaarheid van registraties van choreografieën. Hiermee beschermen instellingen hun nalatenschap.

Afwegingen

De raad heeft een afweging moeten maken tussen instellingen met een positief advies voor het onderdeel van het artikel waar plek is voor twee instellingen die voorzien in de productie en distributie van grootschalig, onderscheidend dansaanbod. Drie instellingen hebben hiervoor een aanvraag ingediend en hebben een positief oordeel gekregen.

De raad heeft voor het maken van de afweging allereerst gekeken naar de bepalingen in de regeling wat betreft regionale spreiding. Omdat op grond van artikel 3.14 per kernpunt^[2] aan niet meer dan één instelling subsidie kan worden verstrekt, heeft de raad ISH afgewogen tegen Het Nationale Ballet. Beide instellingen zijn gevestigd in Amsterdam. Het Nationale Ballet is van uitzonderlijke waarde voor de Nederlandse dans en de betekenis daarvan in het buitenland. Daarbij overweegt de raad dat er maar één aanvrager is voor het onderdeel van de regeling waarvoor Het Nationale Ballet aanvraagt. Daarom adviseert hij om Het Nationale Ballet te honoreren. Dit betekent automatisch dat ISH afvalt in de afweging, omdat ISH eveneens is gevestigd in Amsterdam.

De raad had graag meer ruimte gehad om een hiphopdansgezelschap deel te laten uitmaken van de BIS in deze categorie. De mogelijkheid dat ISH een plek zou krijgen werd van meet af aan ernstig verkleind door de in de regeling opgenomen bepaling omtrent regionale spreiding.

Subsidieverdeling

De twee instellingen die de raad adviseert op te nemen in de BIS op grond van artikel 3.14, tweede lid, onderdeel d van de regeling vroegen samen 4.290.417 euro aan. Dat is 83.117 euro meer dan het subsidieplafond toelaat. De raad adviseert Club Guy & Roni het aangevraagde bedrag van 2.081.585 euro toe te kennen en Scapino, dat 2.208.832 euro aanvraagt, 2.103.044 euro toe te kennen, zodat beide instellingen binnen het subsidieplafond kunnen worden gehonoreerd. Club Guy & Roni vraagt een bedrag

aan conform prijspeil 2023, evenals de aanvragers in de andere onderdelen van de categorie. Scapino rekent met een hoger bedrag, naar eigen zeggen vooruitlopend op indexatie. De raad gaat niet mee in die redenering en adviseert het door Scapino aangevraagde extra bedrag niet te honoreren.

Eindnoten

1

Marjan Olfers et al., *Schaduwtdansen. Een onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag in het dansen* (2023), in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2

De kernpunten zijn gemeente Groningen, gemeente Arnhem, gemeente Utrecht, gemeente Maastricht, gemeente Den Haag, gemeente Rotterdam, gemeente Amsterdam en Brabantstad.